

Mpox (kilala rin bilang monkeypox)

Ahenteng nagdudulot

Ang Mpox (kilala rin bilang monkeypox) ay isang sakit na galing sa hayop na dulot ng virus ng monkeypox. Unang natuklasan noong 1958 sa mga unggoy na ginagamit para sa pananaliksik, kaya't pinangalanang "monkeypox virus" ang virus. Noong 28 Nobyembre 2022, inirekomenda ng WHO ang "mpox" bilang kasingkahulugan ng sakit sa Ingles.

Ang impeksyon ng tao mula sa monkeypox ay binigyan ng pangalan simula noong 1970 nang maiulat ang unang kaso sa Democratic Republic of Congo (na kilala noon bilang Zaire). Mula noon, karamihan sa mga iniulat na pagkalat ng sakit ay nangyari sa Gitnang at Kanlurang Africa, at may mga pagputok ng sakit na nakita sa labas ng Africa na may kaugnayan sa mga inangkat na hayop o mga biyahero mula sa Africa. Simula noong Mayo 2022, iniulat ang isang pagkalat ng mpox sa maraming bansa, na nagbigay-daan sa Pandaigdigang Organisasyon sa Kalusugan (WHO) upang ideklara ang mpox bilang isang Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) mula Hulyo 2022 hanggang Mayo 2023. Bilang tugon sa isang bagong pagputok ng sakit sa Africa, muling idineklara ng WHO ang mpox bilang PHEIC noong 14 Agosto 2024.

Mga klinikal na katangian

Ang mga unang araw pagkatapos ng impeksyon ng mpox ay karaniwang may kasamang lagnat, matinding sakit ng ulo, pananakit ng lalamunan, myalgia, at lymphadenopathy. Ang mga pantal ay lumilitaw mga 1 hanggang 3 araw pagkatapos magsimula ang lagnat. Ang mga sugat ay maaaring magsimula sa mukha at kumalat sa buong katawan, kabilang ang mga kamay at paa. Maaari rin itong magsimula sa ibang bahagi ng katawan kung saan nagkaroon ng kontak, tulad ng mga ari, puwet, o bibig. Ang mga sugat ay dumadaan mula sa maculopapules (mga pulang pantal na may mga bukol) patungong vesicles, pustules, at pagkatapos ay mga crust na magbabalat at aalis.

Ang ilang mga pasyente ay maaaring makaranas ng masakit na proctitis o mahirap at masakit na pag-ihi. Ang ilang tao ay maaari ring mahawaan nang hindi nakakaranas ng mga sintomas.

Ang mpox ay karaniwang isang sakit na kusang gumagaling, kung saan ang mga sintomas ay tumatagal mula 2 hanggang 4 na linggo, ngunit maaaring magtagal nang mas mahaba sa mga taong may mahina na immune system. Ang mga bata, buntis na kababaihan, at mga taong may mahina na immune system ay may mas mataas na panganib ng malubhang sakit at kamatayan. Ang bilang ng namamatay sa mga nakaraang pagputok ng sakit ay nasa pagitan ng 1% at 10%.

Paraan ng pagkalat

Maaaring lumitaw ang impeksyon kapag nadapuan ang isang tao ng virus na mula sa mga nahawaang hayop, mga nahawaang tao o mga kontaminadong materyal. Maaaring mahawaan ang mga tao ng iba't-ibang hayop,

katulad ng ilang primado (*primate*), rodent, ardilya (*squirrel*) atbp., sa pamamagitan ng kagat o gasgas, o direktang kontak sa kanilang mga likido ng katawan. Ang pagkalat mula tao sa tao ay kadalasang nangyayari sa pamamagitan ng malapit na pakikisalamuha sa mga taong may sakit na ito tulad ng kontak sa balat, bibig, bibig sa balat at sa pakikipagtalik (nakukuha mula sa laway o iba pang likido ng katawan). Maaaring maipasa rin ang virus sa sanggol habang nagbubuntis o sa oras ng panganganak, na maaaring magdulot ng malubhang komplikasyon sa sanggol o sa ina. Gayunpaman, ang posibilidad ng pagkalat ng virus sa pamamagitan ng likido mula sa бага ay itinuturing na mababa.

Panahon ng inkubasyon

Ang panahon ng inkubasyon ay karaniwang mula 6 hanggang 13 araw, at may saklaw na mula 1 hanggang 21 araw.

Pamamahala

Sa prinsipyo, ang paggamot sa mpox ay kinabibilangan ng pagkontrol sa mga sintomas, pamamahala ng mga komplikasyon at pag-iwas sa mga pangmatagalang sequelae. Ang mga pangalawang impeksiyong bacterial ay dapat tratuhin ayon sa ipinahiwatig. Ang ilang antiviral na gamot ay ginagamit para sa paggamot ng malulubhang kaso ng mpox sa ilalim ng emergency use authorization. Kasalukuyan ding sinusuri sa mga clinical trial ang bisa ng mga antiviral na paggamot.

Pag-iwas

Ang mga bakuna laban sa mpox ay nagbibigay ng proteksyon laban sa impeksyon at malubhang sakit. Ang Pamahalaan ay nakabili ng bakunang ikatlong henerasyon na tinatawag na "JYNNEOS," batay sa naunang rekomendasyon ng Scientific Committee on Vaccine Preventable Diseases at ng Scientific Committee on Emerging and Zoonotic Diseases, para sa pre-exposure at post-exposure na pagbabakuna. Dumating ang bakuna sa Hong Kong noong Setyembre 2022 upang gamitin sa [Programa sa Pagbabakuna Laban sa Mpox](#).

Upang mabawasan ang panganib ng impeksyon, ang mga miyembro ng publiko na naglalakbay patungo sa mga lugar na naapektuhan ng mpox ay dapat na:

- Umiwas sa malapitang pisikal na pakikisalamuha sa mga may sakit na tao, o mga taong may pantal na kahawig ng mpox;
- Iwasan ang paghawak sa mga bagay o gamit na ginamit ng taong may mpox, tulad ng kubyertos o baso, kumot, tuwalya, o damit;
- Iwasan ang pakikipag-ugnay sa may sakit o patay na hayop;
- Magpatupad ng tamang mga hakbang sa pagkontrol ng impeksyon kapag nag-aalaga ng may sakit o humahawak ng mga hayop, tulad ng pagsusuot ng protektibong kasuotan at kagamitan gaya ng guwantes at surgical mask;
- Panatilihin ang kalinisan ng kamay. Hugasan ang mga kamay gamit ang likidong sabon at tubig kung ito ay halatang marumi o posibleng kontaminado ng dugo at likido ng katawan. Kapag ang mga kamay ay

hindi halatang marumi, maaari itong linisin gamit ang 70–80% alcohol-based handrub.

- Lutuín nang maigi ang mga produktong galing sa hayop bago kainin; at
- Humingi agad ng medikal na payo para sa anumang mga kahina-hinalang sintomas.

Para sa karagdagang impormasyon sa kalusugan, mangyaring Bisitahin ang Website ng Proteksyon ng Sentro para sa Kalusugan www.chp.gov.hk

Ang isinaling bersyon ay para sa sanggunian lamang. Sa kaso ng mga pagkakaiba sa pagitan ng isinalin na bersyon at Ingles na bersyon, Ingles na bersyon ang mananaig.

Translated version is for reference only. In case of discrepancies between translated version and English version, English version shall prevail.

26 Pebrero 2025 (26 February 2025)